

Vastaus 14.12.2022 allekirjoitettuun valtuustoaloitteeseen Yhdenvertaista kohtaamista sosiaali- ja terveystalvueluissa

Joulukuussa 2022 allekirjoitetussa aloitteessa todetaan, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella työskentelevillä tulee olla riittävä tietotaito kohdata sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä ja heidän tulee ymmärtää perheiden ja suhteiden moninaisuutta. Jokaisen pohjoiskarjalaisen tulee aloitteen mukaan voida käyttää hyvinvointialueen palveluita ilman pelkoa epäasiallisesta kohtelusta ja tulla kohdatuksi ja nähdyksi omana itsenään. Aloitteessa korostetaan työntekijöiden perustietämystä yksilöiden ja perheiden moninaisuudesta ja taitoa yhdenvertaiseen kohtaamiseen.

Aloitteessa todetaan, että sateenkaarihenkilöiden kynnystä hakeutua tarvitsemiinsa sosiaali- ja terveystalvueluihin nostaa väärin termien ja oletusten kohtaaminen. Siinä todetaan, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asemaan voidaan vaikuttaa lisäämällä työntekijöiden tietoisuutta sukupuolen ja seksuaalisuuden sekä perheiden ja suhteiden moninaisuudesta.

Aloitteen allekirjoittaneet esittävät, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kaikille työntekijöille järjestetään säännöllisesti koulutusta sateenkaariosaamisesta ja että se merkitään ammattilaisten tietoihin ajanvarauspalvelussa.

Monimuotoisuuden kehittäminen

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sääntelyperustan muodostavat tasa-arvolaki (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Tasa-arvolain tarkoitus on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoitus on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuus on yksi Siun soten arvoista. Siun soten yhdenvertaisuustyöryhmä on laatinut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, johon on kytketty Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimeenpanosuunnitelma. Suunnitelma sisältää yhdenvertaisuusasioihin liittyvän koulutuksen tarjoamisen työntekijöille, esihenkilöille ja työyhteisöille.

Viimeisen kahden vuoden aikana Siun sote on tarjonnut muun muassa seuraavia koulutuksia henkilöstölle:

- Sateenkaari-ihmiset asiakkaana ikääntyvien palveluissa -tietoisku / Sateenkaariseniorit ry ja Pohjois-Karjalan Seta ry
- Ikäihmisten seksuaalisuus ja seksuaalisuuden puheeksi ottaminen / Siun sote
- Mitä lasten ja nuorten kanssa työskentelevän tulisi tietää sukupuoli- ja seksuaali-identiteetin tukemisesta? / Siun sote ja Riverian kesäyliopisto
- Monikulttuurinen työyhteisö sote-alalla / Siun sote ja Riverian kesäyliopisto
- Monimuotoiset perheet / Siun sote
- Nuorten seksuaaliterveys / Siun sote

- Onnistu haastavissa asiakaspalvelutilanteissa verkkoalustoilla / Siun sote ja Riverian kesäyliopisto
- Haastavat vuorovaikutustilanteet ja puheeksi ottaminen / Siun sote ja Riverian kesäyliopisto
- Haastavat asiakastilanteet puhelin ja verkkotyössä / Siun sote
- Sano se selkokielellä – Selkokieltä viestintään / Siun sote ja Riverian kesäyliopisto

Siun soten osaamisen kehittämisen palvelut tarjoavat työyhteisöille jatkuvasti seuraavia koulutuskokonaisuuksia, joiden teemaa, otsikkoa tai koulutuksen tapaa voi vaihdella yksilövalmennuksesta ryhmävalmennuksiin tai räätälöityihin koulutuksiin:

- Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen, työyhteisövalmennus
- Muutosvalmennus
- Kulttuurien välinen viestintä, kulttuurisensitiivisyys
- Kieli- ja kulttuuritietoinen (selkokieli) ohjaus

Siun sote on jo tarjonnut henkilöstölleen laaja-alaisesti koulutusta yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista. Näitä koulutuksia jatketaan ja valmennuksia systematisoidaan jatkossa siten, että varmistetaan koko henkilöstön osaaminen näissä asioissa. Siun soten koulutustarjontaan sisällytetään näitä teemoja vuosittain tämän asian varmistamiseksi.

Sateenkaariosaaminen osana monimuotoisuuden kehittämistä

Sateenkaari-alkuisilla sanoilla viitataan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Sateenkaari-alkua käytetään, että ketään yksittäistä ryhmää ei unohtettaisi viitatessa eri seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Sateenkaariosaaminen on yksi osa-alue tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisesta puhuttaessa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella otetaan monimuotoisuus huomioon laaja-alaisesti sekä asiakas- ja potilaskohtaamisissa mutta myös työntekijöiden välisissä kohtaamisissa.

Osaamisen kehittämisen palvelujen alueella tullaan kiinnittämään huomiota tulevina vuosina sateenkaariosaamiseen osana muuta monimuotoisuuden huomioimista. Osaamista vahvistetaan sisällyttämällä näitä teemoja vuosittaisiin koulutuskokonaisuuksiin. Osaamisen kehittämisen tulee aina perustua osaamistarpeisiin ja tulevaisuuden muutosten ennakoimiseen. Sateenkaariosaamisen osaamistarpeita kartoitetaan hyvinvointialueella tehtävissä osaamiskartoituksissa.

Pirjo Manninen
henkilöstöjohtaja